

Asia: VN/14930/2022

Vuoroasuvan lapsen elatusavun suuruuden arvioiminen; työryhmän ehdotus

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Työryhmän ehdotuksessa elatusavusta vuoroasumistilanteessa tulisi selkeästi määritellä se, sovelletaanko vuoroasumiseen liittyvää täydentävää ohjetta vain vuoden 2019 lapsen huoltolain muutoksen jälkeen sovittuihin, lastenvalvojan vahvistamiin vuoroasumisen tilanteisiin. Näissä tilanteissa vanhemmat ovat sopineet lastenvalvojan luona vuoroasumisesta ja sen tarkemmista ehdoista sekä saaneet ohjausta ja neuvontaa liittyen myös vuonna 2019 tehtyihin muutoksiin lakiin lapsen elatuksesta. Tässä yhteydessä he ovat tulleet tietoisiksi siitä, että vuoroasumisesta sopimisella on vaikutuksia myös elatusavun määrään. Täydentävää ohjetta ei siis tulisi soveltaa niihin tilanteisiin, joissa asumisesta on sovittu toisen vanhemman luo ja joissa on sovittu ns. laajasta luonapidosta. Näissä tilanteissa noudatettaisiin siis edelleen vuoden 2007 ohjetta elatusavun määräytymisestä luonapitovähennyksineen ja suojattaisiin asiakkaiden luottamuksen suoja elatusavun määräytymisestä, kuten aiemminkin.

Vuoroasumiseen liittyvät käytännön tilanteet ovat yleensä moninaisia ja toivoisimme täydentävässä ohjeessa käytännön esimerkkejä niistä tilanteista nyt esitettyä monimuotoisemmin, joissa esimerkiksi perheen sisällä 1 lapsi on vuoroasumisessa vanhempien välillä ja esimerkiksi 2 lasta ei ole, vaan asuminen on vahvistettu toiselle vanhemmalle. Vuoroasumisessa olevien lasten kohdalla on tilanteita, joissa toinen vanhemmista edelleen vastaa kaikista lapsen vaatehankinnoista ja tällöin ei liene perusteltua jakaa lapsen yleisiä elinkustannuksia puoleksi vanhempien välillä täydentävän ohjeen periaatteiden mukaisesti. Ohjeessa olisi hyvä tuoda esille myös muita vaihtoehtoisia tapoja sopia lapsen elatuksesta vuoroasumisen tilanteessa kuin elatusavun vahvistaminen, esim. vanhempien väliset luovat sovintoratkaisut. Ohjeen laskentakaavojen käyttäminen tulee lisäämään lastenvalvojien työtä ja vie huomattavasti työaikaa manuaalisuuden vuoksi ja tästä syystä laskentakaavan periaatteet tulisi jatkossa kehittää osaksi elatuslaskureita.

Alla käytännön esimerkki vuoroasumiseen liittyvästä käytännön elatusavun laskentatilanteesta:

Isän elatuskyky

palkka 2500 €

asumismenot 869 €, lasten osuus 486,64 € ($121,66 \text{ €} / \text{lapsi} \times 4 = 486,64 / 2 = 243,32 \text{ €}$) = 625,68 €

yleiset elinkustannukset 687 €

työmatkat 190 €

$2500 - 625,68 - 687 - 190 = 997,32 \text{ €}$

Äidin elatuskyky

palkka + lapsilisän yh-korotukset 1986,20 €

asumismenot 820 €, lasten osuus 459,2 € ($114,8 \text{ €} / \text{lapsi} \times 4 = 459,2 / 2 = 229,6 \text{ €}$) = 590,4 €

yleiset elinkustannukset 687 €

työmatkat 79 €

$1986,20 - 590,4 - 687 - 79 = 629,8 \text{ €}$

Lasten elatuksen tarve

Lapsen A, elatuksen tarve = 456,04 €

yleiset elinkustannukset 399 €
josta puolet 118,23 €

osuus vanhempien asumismenoista 236,46 €,

vakuutusmaksu 3 €

harrastusmaksu 60 €

vähennetään lapsilisä 124,19 €

isä	äiti
199,5	199,5
60,83	57,4
60	3
	-124,19
= 320,33 €	= 135,71 €

Lapsen B, elatuksen tarve = 651,04 €

yleiset elinkustannukset 537 €

osuus vanhempien asumismenoista 236,46 €, josta puolet 118,23 €

harrastusmaksu 120 €

vähennetään lapsilisä 124,19 €

isä	äiti
268,5	268,5
60,83	57,4
	120
	-124,19
= 329,33 €	= 321,71 €

Lasten C ja D elatuksen tarve = 531,04 € / lapsi

yleiset elinkustannukset 537 €

osuus vanhempien asumismenoista 236,46 €, josta puolet 118,23 €

vähennetään lapsilisä 124,19 €

isä	äiti
268,5	268,5
60,83	57,4
	-124,19
= 329,33 €	= 201,71 €

Vanhempien elatuskyvyt %-osuuksina

997,32 € + 629,8 € = 1627,12 €

isän osuus 61,3 %

äidin osuus 38,7 %

Lasten elatuksen tarpeet yhteensä 2169,2 €, josta

isän osuus 1329,7 €

äidin osuus 839,5 €

Vanhempien tosiasialliset elatusvastuut

isä 1308,3 €

äiti 860,8 €

Isän osuudesta vähennetään tosiallinen elatusvastuu $1329,7 - 1308,3 = 21,4$ €

Äidin osuudesta vähennetään tosiasiallinen elatusvastuu $839,5 - 860,8 = -21,3$ €

Vastaus: äiti vastaa lasten elatuksesta tosiasiallisesti 21,3 euroa enemmän kuin hänen prosentuaalinen osuutensa 38,7 % edellyttäisi. Isä vastaavasti vähemmän, joten isä maksaa äidille 21,3 €, jolloin vanhempien prosentuaaliset elatusvastuut jakautuvat tasan.

Lopuksi tarkastellaan vanhempien elatuskykyä sen suhteen ovatko ne puutteellisia. Kelan elatustukeen ei muodostu oikeutta, jos toisen vanhemman elatuskyky on riittävä. Elatuskyky on puutteellinen, jos vanhemman elatuskyky on pienempi kuin elatustuki. Kun tarkastellaan vuoroasuvien lasten vanhempien elatuskyvyn puutteellisuutta, laskennassa ei huomioida lapselle jyvitettyä asumiskulujen osuutta. Isän elatuskyky ilman lasten osuutta asumiskuluista on $754 \text{ €} / 4 = 188,5 \text{ €}$. Isällä siis ei ole puutteellinen elatuskyky. Tämä tarkoittaa sitä, että ei muodostu oikeutta Kelan elatustukeen.

Lausunnon mallista kopioitu teksti:

Kun toisen vanhemman elatuskyky ylittää täysimääräisen elatustuen määrän (laskettuna niin, että hänen asumiskuluistaan ei vähennetä lapsen osuutta asumiskuluista), elatustukea pienempi elatusapu johtuu muusta syystä kuin elatusvelvollisen puutteellisesta elatuskyvystä. Merkintä elatustukea varten: Johtuuko elatustuen määrää pienempi elatusapu elatusvelvollisen puutteellisesta elatuskyvystä: Ei

ESIMERKKI 5 (Lausunnosta)

Kulut lapsesta (eli lapsen elatuksen tarve) on 600 euroa. Kulut A:lla ovat yhteensä 300 euroa. Kulut B:llä ovat yhteensä 300 euroa. A:n elatuskyky on 200 euroa. B:n elatuskyky on 350 euroa. Laskennallisesti B:n pitäisi maksaa elatusapuna noin 82 euroa. Hänen omat kulunsa lapsesta ovat 300 euroa, joten kustannusten yhteissumma laskelman osoittaman tasauksen kanssa ylittäisi

maksajan elatuskyvyn (350 e). Tasauksena maksettavan elatusavun määrä jää tämän vuoksi 50 euroon eli B:llä lapsesta olevat muut kulut (300 euroa) huomioon ottaen enintään B:n elatuskyvyn määrään asti. 30 Tässäkin tapauksessa elatusavun määrä jää täysimääräisen elatustuen määrää pienemmäksi. Kummankin vanhemman elatuskyky laskettuna niin, että vanhemman asumiskuluista ei vähennetä lapsen osuutta, ylittää täysimääräisen elatustuen määrän, joten elatustukea pienempi elatusapu johtuu muusta syystä kuin elatusvelvollisen puutteellisesta elatuskyvystä. Merkintä elatustukea varten: Johtuuko elatustuen määrää pienempi elatusapu elatusvelvollisen puutteellisesta elatuskyvystä: Ei.

Pohdintaa kokonaisharkinnasta:

Jos isä maksaisi äidille 21,4 €, hänen elatuskykynsä 754 € ylittyisi. $(754 \text{ €} - 21,4 \text{ €} = 732,6 / 4 = 183,97 \text{ €})$. Elatussopimuksia ei tulisi laadittavaksi lainkaan.

Pimper-Koivisto Leena
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue